

การพัฒนาระบบบริการแบบ Fast Track สำหรับผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น

สุพิพัฒน์ พระยาอ พย.ม.*

มะลิ พิมพ์ลา พย.ม.**

เยาวเรศ คำมะนาด สส.ม.***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบบริการแบบ Fast Track ของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด และศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานด้านการรักษาพยาบาลในรูปแบบบริการทางช่องทางด่วน (Fast Track) ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น เพื่อนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้และขยายผลในผู้ป่วยมะเร็งกลุ่มอื่น ๆ ในโรงพยาบาลขอนแก่น การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการบริการแบบ Fast Track ของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ที่มารับบริการและเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในที่หอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น จำนวน 31 ราย¹ ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ.2553 ถึงเมษายน พ.ศ. 2555 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ป่วยและญาติต่อบริการพยาบาล ซึ่งแบ่งการบริการพยาบาลเป็น 4 รายการ² คือ ด้านศิลปะการดูแล ด้านคุณภาพการดูแลทางเทคนิคและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านความพร้อมในการบริการและความต่อเนื่องในการดูแล และด้านประสิทธิภาพหรือผลลัพธ์ของการดูแล 2) แบบสัมภาษณ์การติดตามการดูแลทางสังคมของนักสังคมสงเคราะห์ 3) แนวทางปฏิบัติระบบบริการแบบ Fast Track ซึ่งได้จากการระดมสมองของแพทย์ พยาบาล ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ .92 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์เจาะลึก และตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุในช่วง 41-50 ปี ($\bar{X}=49.5$) ส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า (ร้อยละ 48.4) อาชีพส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 38.7) มีระยะเวลาเฉลี่ยในการพักรักษาในโรงพยาบาล (LOS) เท่ากับ 1 วัน (ร้อยละ 29) สำหรับการรับบริการแบบช่องทางด่วน ในผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น พบว่า ระยะเวลาการให้บริการเฉลี่ย 5.55 ชั่วโมง ซึ่งเดิมใช้เวลานาน 10.9 ชั่วโมง จะเห็นได้ว่า การพัฒนาระบบบริการแบบ Fast Track สามารถลดระยะเวลาในการเข้ารับบริการได้ ผลลัพธ์ด้านผู้ป่วยไม่พบการรื้อซึมของยาเคมีบำบัด ผู้ป่วยส่วนใหญ่ร้อยละ 90.3 มีค่าจำนวนเม็ดเลือดขาวที่สมบูรณ์มากกว่า 1,500 neutrophils/mcL และไม่มีกรดติดเชื้อในร่างกาย ผลสัมฤทธิ์การให้บริการทุก ๆ รายการ อยู่ในระดับพอใจมากถึงมากที่สุด

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดระบบบริการในระบบช่องทางด่วน บุคลากรสหวิชาชีพเข้าใจแนวคิดบูรณาการ โดยผ่านกระบวนการ และวิธีการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็น Learning by doing เพื่อจะได้ตระหนักว่าผู้ป่วยมะเร็งมีปัจจัยหลากหลายซับซ้อนที่จะส่งผลต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต การเสริมพลังของผู้รับบริการทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ก็จะเป็นการพัฒนาคน และจะเป็นการพัฒนากระบวนการที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: ระบบบริการแบบช่องทางด่วน ผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ยาเคมีบำบัด

*พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลขอนแก่น

**พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลขอนแก่น

***นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ โรงพยาบาลขอนแก่น

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มะเร็งเต้านมเป็นโรคที่มีความสำคัญและเป็นปัญหาสาธารณสุข เนื่องจากเป็นโรคที่คุกคามต่อชีวิต ต้องใช้เวลาในการรักษาพยาบาลยาวนาน และก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจในประเทศไทย มะเร็งเต้านมยังเป็น “ภัยร้าย” ของผู้หญิงเป็นอันดับต้นๆ ปี พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมามีผู้ป่วยมากถึง 1,200,000 ราย และคาดการณ์ว่าตัวเลขผู้ป่วยมะเร็งเต้านมรายใหม่ในปี พ.ศ. 2551 จะพุ่งสูงถึง 12,000 ราย และน่าจะเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของหญิงไทยเช่นกัน มะเร็งปากมดลูก³ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบมะเร็งเต้านมเป็นอันดับสาม รองจากมะเร็งปากมดลูกและมะเร็งตับ⁴ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอุบัติการณ์ของมะเร็งเต้านมมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และด้วยเหตุที่มะเร็งเต้านมเป็นโรคที่สามารถแพร่กระจายไปสู่ระบบต่างๆ ของร่างกายได้ง่าย และมีอัตราการกลับเป็นซ้ำสูง การผ่าตัดเต้านมร่วมกับการฉายรังสีจึงไม่เพียงพอ จำเป็นต้องได้รับการรักษาเสริม (Adjuvant Therapy) ด้วยเคมีบำบัดในช่วงใดช่วงหนึ่งของการรักษา ทั้งนี้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายหรือการกลับเป็นซ้ำ⁵ การใช้ยาเคมีบำบัดเป็นวิธีที่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพสูงและนิยมกันอย่างแพร่หลาย เป็นวิธีการที่เลือกนำมาใช้ในการรักษาภายหลังการผ่าตัดเต้านมออก เพื่อเป็นการกำจัดเซลล์มะเร็งที่เหลืออยู่ในเลือดและน้ำเหลือง โดยจะยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง⁶

โรงพยาบาลขอนแก่นซึ่งเป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิมิขนาด 867 เตียง ได้รับรองคุณภาพจากสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพ (Hospital Accreditation: HA) การให้บริการด้านการพยาบาลต้องมีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร การดูแลผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดก็เช่นเดียวกัน ต้องได้รับการดูแลแบบองค์รวม (Holistic Care) พยาบาลมีส่วนช่วยให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่เหมาะสมและปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนและหายจากโรคที่คุกคามต่อชีวิตในระยะเวลาที่เหมาะสม ดังสถิติเวชระเบียนหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น ปีงบประมาณ 2550-2553 มีจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษา 22; 21; 30 และ 35 รายตามลำดับ จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาด้วยการให้ยาเคมีบำบัด ได้แก่ 134; 112; 157 และ 116 ครั้งตาม

ลำดับ¹ โดยมีขั้นตอนในการให้บริการแก่ผู้ป่วยมะเร็งเต้านม คือ รอพบแพทย์เพื่อรับการตรวจจากแพทย์ที่แผนกผู้ป่วยนอก เมื่อแพทย์ให้ Admit ผู้ป่วยที่หอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร แต่เนื่องจากห้องพิเศษไม่ว่าง จึงต้อง Admit ผู้ป่วยที่หอผู้ป่วยสามัญก่อน เมื่อห้องพิเศษว่างจึงจะสามารถย้ายเข้าหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธรได้ เมื่อห้องพิเศษว่างพยาบาลที่หอผู้ป่วยพิเศษสิรินธรประสานพยาบาลที่หอผู้ป่วยสามัญเพื่อทำการรับย้ายและทำ Treatment ตามแนวทางการรักษาของแพทย์ เช่น การเตรียมผ่าตัด การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการผ่าตัดและการดูแลหลังผ่าตัด ตลอดจนการนัดให้ยาเคมีบำบัดหรือฉายแสงร่วมด้วย

จะเห็นได้ว่าระบบบริการผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มารับบริการต้องใช้ระยะเวลาในการรอตรวจวินิจฉัยตั้งแต่เริ่มแรกมาใช้บริการที่งานบริการผู้ป่วยนอกจนเข้ารับ Admit ใช้เวลานานเกือบทั้งวัน จากข้อมูลการศึกษาการบริหารเวลาในการทำกิจกรรมการพยาบาลและต้นทุนกิจกรรมการพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่รักษาด้วยเคมีบำบัด หอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น ปีงบประมาณ 2555 พบว่า การบริหารเวลาด้านการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่รักษาด้วยเคมีบำบัด รวม 10.9 ชั่วโมงต่อราย และการดูแลยังไม่ครอบคลุมองค์รวมทั้ง 4 มิติ การพัฒนาระบบสามารถนำแนวทางปฏิบัติการบริหารเคมีบำบัดมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยมะเร็งเต้านม เพิ่มคุณภาพของการดูแลทั้งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยและโรงพยาบาล⁷ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะพัฒนาระบบบริการแบบช่องทางด่วน (Fast Track) ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดที่เข้ารับการรักษาที่หอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น เพื่อจะได้มีแนวทางในการดูแลผู้ป่วยมะเร็งเต้านมให้มีคุณภาพมากขึ้น ลดระยะเวลารอคอย เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติมีความพึงพอใจในงานบริการการพยาบาล เป็นการพัฒนาคูณภาพงานผู้ป่วยในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบบริการแบบ Fast Track ของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด หอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น
2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานด้านการรักษาพยาบาลในรูปแบบบริการทางช่องทางด่วน (Fast

Track) ของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด
หอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

พัฒนาระบบบริการแบบ Fast Track สำหรับ
ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธรโรงพยาบาล
ขอนแก่น โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีระบบ (System
Theory) แนวคิดของ Donabedian⁸ ที่เน้นโครงสร้าง
(Structure) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์
(Outcome)⁹ กล่าวว่า ถ้าโครงสร้างขององค์กรดีส่งผล

ให้กระบวนการดำเนินงานหรือการบริการสุขภาพมี
ประสิทธิภาพ และถ้ากระบวนการดำเนินงานหรือบริการ
สุขภาพดีจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ด้านสุขภาพที่ดีแก่ผู้ใช้
บริการและผู้ให้บริการ

ดังนั้นการนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการ
พัฒนาระบบบริการแบบ Fast Track สำหรับผู้ป่วย
มะเร็งเต้านมในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร มีองค์ประกอบ
พื้นฐานของระบบ 3 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input)
2) กระบวนการ (Process) และ 3) ผลลัพธ์ (Outcome)
ดังภาพ

- ปัจจัยนำเข้า (Input)
 - แพทย์พยาบาลวิชาชีพ ผู้ป่วยมะเร็งเต้านม
ญาติผู้ป่วยมะเร็งเต้านม การดูแลแบบ Fast Track
- กระบวนการ (Process)
 - การบริการแบบ Fast Track
 - ระดมสมองแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - จัดอบรมวิชาการ
 - สร้างแนวทางการดูแลผู้ป่วยแบบ Fast
Track
- ผลลัพธ์ (Outcome)
 - สภาพปัญหาการใช้การดูแลแบบ Fast
Track
 - ความพึงพอใจของผู้ป่วย

**การจัดการบริการช่องทางด่วน (Fast track)
ระบบบริการแบบ Fast Track**
การจัดระบบบริการให้รวดเร็ว ลดขั้นตอนงาน
บริการ ลดระยะเวลาในการรอคอย อำนวยความ
สะดวกให้กับผู้ใช้บริการทุกขั้นตอน ในหอผู้ป่วย
ดังนี้

**ด้านคุณลักษณะผู้ให้บริการ ระบบช่องทางด่วน
(Fast track)**
**ด้านคุณภาพการดูแลของพยาบาล ระบบช่อง
ทางด่วน(Fast track)**
**ด้านความพร้อมและความต่อเนื่องในการดูแล
ระบบช่องทางด่วน (Fast track)**
**ผลลัพธ์การดูแลผู้ป่วย การจัดการสวัสดิการ
สังคมเหมาะสมต่อการสนับสนุนการบริการด้าน
สุขภาพ**

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนานี้ (Research and
Development) โดยศึกษารูปแบบการบริการแบบ Fast
Track ของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดที่มารับ
บริการที่เข้ารับการรักษาที่หอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร
โรงพยาบาลขอนแก่น และศึกษาถึงแนวทางพัฒนาการ
จัดบริการผู้ป่วยมะเร็งเต้านมด้วยยาเคมีบำบัดโดยศึกษา
จากผู้ที่มารับบริการ ในช่วงปีงบประมาณ 2554-2555
ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ที่เข้ารับการรักษา
เป็นผู้ป่วยใน ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธรโรงพยาบาล
ขอนแก่น ที่อนุญาตให้สัมภาษณ์ จำนวน 31 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ป่วยและ
ญาติต่อบริการพยาบาล ของ เยาวลักษณ์ โฉมทยานนท์
เป็นแบบวัดระดับความคิดหรือความรู้สึกลึกซึ้งของ
ผู้ป่วยต่อบริการพยาบาลที่แสดงออกต่อตนเอง ซึ่งเป็น
ประสบการณ์โดยรวมของผู้ป่วย ได้จากแนวคิดเรื่อง
มีวัดความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อบริการพยาบาล
ของ Elikson² ซึ่งแบ่งการบริการพยาบาลเป็น 6 ราย
ด้านข้อคำถามทั้งหมด 34 ข้อ แบ่งเป็นแต่ละด้านดังนี้
ด้านศิลปะการดูแล 9 ข้อ ด้านคุณภาพการดูแลทาง
เทคนิค 8 ข้อ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 4 ข้อ
ด้านความพร้อมในการบริการ 3 ข้อ ด้านความต่อเนื่อง

ในการดูแล 4 ข้อ ด้านประสิทธิผลหรือผลลัพธ์ของการดูแลมี 6 ข้อ นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะถึงเนื้อหาและวิธีการตอบแบบสอบถามและเกณฑ์การให้คะแนน คือ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้กำหนดคะแนนจากข้อคำถามแต่ละข้อของการบริการพยาบาลตามความเป็นจริงที่ได้รับ ถ้าผู้ป่วยได้รับการบริการตามความเป็นจริงและพึงพอใจมาก ให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ

การตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเยาวชนลักษณ์ โอนเทยานนท์ นำเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารทางการพยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาโททางการพยาบาล และปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย 3 ท่าน หัวหน้าฝ่ายวิชาการที่มีคุณวุฒิปริญญาโททางการพยาบาล 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาโททางการพยาบาล และสอนการพยาบาลด้านศัลยศาสตร์มากกว่า 10 ปี 1 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุม ความชัดเจนของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา แล้วนำข้อแก้ไขตลอดจนข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยถือเกณฑ์ยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ใน 5 ท่าน หลังจากได้ปรับปรุงเครื่องมือ ได้ข้อคำถาม 19 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้านดังนี้ ด้านศิลปะการดูแล 5 ข้อ (เดิม 9 ข้อ) ด้านคุณภาพการดูแลทางเทคนิคและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 5 ข้อ (เดิม 12 ข้อ) ด้านความพร้อมในการบริการและความต่อเนื่องในการดูแล 5 ข้อ (เดิม 7 ข้อ) และด้านประสิทธิผลหรือผลลัพธ์ของการดูแล 4 ข้อ (เดิม 6 ข้อ)

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือเยาวชนลักษณ์ โอนเทยานนท์ ได้นำไปทดสอบกับประชากรลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 15 คน เป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่าง หาสัมประสิทธิ์ของแอลฟาตามวิธีครอนบาค ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .92

2) แนวทางปฏิบัติระบบบริการแบบ Fast Track ของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น ได้จากการระดมสมองของแพทย์ พยาบาล ผู้ศึกษานำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย แพทย์กลุ่มงานศัลยกรรม 1 ท่าน หัวหน้าหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร และพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ 1 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา สำนวนภาษาสื่อได้เข้าใจ เนื้อหาถูกต้อง

ตามหลักวิชาการสอดคล้องกับระเบียบปฏิบัติของโรงพยาบาลขอนแก่น นำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพจำนวน 5 คน คนละกลุ่มกับกลุ่มประชากรที่เข้าร่วมโครงการและใช้กับผู้ป่วยมะเร็งเต้านมจำนวน 2 ราย ในหอผู้ป่วยพิเศษอื่น ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะส่งให้คณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของการพยาบาล โรงพยาบาลขอนแก่น ได้ตรวจสอบ ประกาศใช้ในโรงพยาบาล ทดสอบหาค่าความเที่ยงใช้สูตร Kuder- Richardson-20 ได้ความเที่ยงของแบบทดสอบ .80

การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ป่วยและญาติที่มีต่อบริการพยาบาล และแบบประเมินคุณภาพชีวิต

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามสอบถามผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มารับบริการ ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร ทุกราย ที่อนุญาตให้สัมภาษณ์ ระยะเวลาตั้งแต่ตุลาคม 2553 ถึง เดือนเมษายน 2555

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธรและเยี่ยมบ้านผู้ป่วยมะเร็งเต้านมร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลโดย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการโดยการแจกแจงความถี่ และสถิติร้อยละ 2) การวิเคราะห์ข้อมูล ความพึงพอใจของผู้ป่วยและญาติโดยการแจกแจงความถี่ สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผลการประชุมประเมินผลโครงการของทีมสหวิชาชีพ ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอโดยการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น ส่วนใหญ่อายุ ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 41.9 อาชีพส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 38.7 สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า ร้อยละ 48.4

ผลการรับบริการแบบช่องทางด่วน (Fast Track) ในผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น พบว่า

จำนวนวันนอนส่วนใหญ่ 1 วัน ร้อยละ 29

สำหรับการรับบริการแบบช่องทางด่วน (Fast Track) ในผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น พบว่า ระยะเวลาการให้บริการสูงสุด 8 ชั่วโมง ต่ำสุด 3 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยระยะเวลาการให้บริการจำนวน 5.55 ชั่วโมง

ผลลัพธ์ด้านผู้ป่วยไม่พบการรั่วซึมของยาเคมีบำบัด ผู้ป่วยส่วนใหญ่ร้อยละ 90.3 มีค่าจำนวนเม็ดเลือดขาวที่สมบูรณ์มากกว่า 1,500 neutrophils/mcL และไม่มี การติดเชื้อในร่างกาย

2. ผลสัมฤทธิ์การให้บริการพิจารณาจาก คุณลักษณะของพยาบาลผู้ให้บริการในระบบช่องทางด่วน (Fast Track) ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น ความสุภาพ ความเมตตา กรุณา พบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) ความอดทน ความเข้าใจของพยาบาลที่มีต่อผู้มารับบริการ ($\bar{X} = 4.65$) การรับฟังสิ่งที่ผู้ป่วยพูดและการจัดให้ผู้ป่วยมีความเป็นส่วนตัวของพยาบาล ($\bar{X} = 4.71$) ความเอาใจใส่ความเป็นกันเองของพยาบาล ($\bar{X} = 4.77$) และการใช้ภาษาของพยาบาลเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.65$)

3. ผลสัมฤทธิ์การให้บริการพิจารณาจาก คุณภาพการดูแลของพยาบาล ระบบช่องทางด่วน (Fast Track) ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น ความสามารถในการปฏิบัติการ เช่น การให้น้ำเกลือ การฉีดยา การเจาะเลือด ฯลฯ พบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) การจัดเตรียมและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.52$) และการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม การถ่ายเทอากาศ กลิ่น แสงสว่าง ควบคุมเสียง รบกวนในห้องพิเศษของพยาบาลที่มีต่อผู้มารับบริการ ($\bar{X} = 4.61$)

ส่วนความรู้ของพยาบาลในการอธิบายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยการให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรคหรือการรักษาต่าง ๆ พบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพอใจมาก ในระดับคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.32$) และการช่วยเหลือดูแลของพยาบาลที่มีต่อผู้มารับบริการในเรื่องความสุขสบายของร่างกาย เช่น การรับประทาน อาหาร การเข้าห้องน้ำ ($\bar{X} = 4.29$)

4. ผลสัมฤทธิ์การให้บริการพิจารณาด้าน ความพร้อมและความต่อเนื่องในการดูแล ระบบช่องทางด่วน (Fast Track) ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น ความสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้ให้บริการ ได้ตลอดเวลาของพยาบาลที่มีต่อผู้มารับบริการ พบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) และการรับเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน (แบบนอนพัก รักษาตัว) ทุกครั้งมีความสะดวกรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.58$)

ส่วนการตรวจเยี่ยมและสอบถามอาการของผู้ป่วยในแต่ละวันพบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพอใจมาก ($\bar{X} = 4.45$) ความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และการตอบคำถามของผู้รับบริการได้ตลอดเวลา ของพยาบาลที่มีต่อผู้มารับบริการ ($\bar{X} = 4.42$) และการสื่อสารกับพยาบาลเวร และการที่ไม่ต้องบอกซ้ำถึงความ ต้องการในเวรถัดไปกับผู้มารับบริการ ($\bar{X} = 4.48$)

5. ผลสัมฤทธิ์การให้บริการ ในการดูแล ภาพรวม ในระบบบริการช่องทางด่วน (Fast Track) ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น ระบบบริการแบบช่องทางด่วน ทำให้ผู้รับบริการรู้สึกสบายหรือคลายความวิตกกังวลลง พบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$)

ส่วนระบบบริการแบบช่องทางด่วน ทำให้ผู้ป่วยมีความรู้สึกสงบปลอดภัย และได้พักผ่อน พบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพอใจมาก ($\bar{X} = 4.48$) การสอนในการดูแลตนเอง เช่น การรับประทานยา การ ขับถ่าย การดูแลเย็บในช่องปากอีกเสบ อาการคลื่นไส้ อาเจียน ($\bar{X} = 4.32$) และการจัดบริการช่องทางด่วน ที่จัดขึ้นเฉพาะ ทำให้ผู้ป่วยมีความรู้สึกพร้อม ในเรื่อง การปฏิบัติตัวหรือสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ($\bar{X} = 4.35$)

กล่าวโดยสรุปในภาพรวมความพึงพอใจทุกข้อ ($\bar{X} = 4.58$) ผู้ป่วยมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ผู้รับบริการรู้สึกว่า การรับบริการในระบบช่องทางด่วน (Fast Track) ในการบริการผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น มีถึงร้อยละ 90 ที่มีความพึงพอใจมากที่สุดในระบบ บริการภาพรวม ตั้งแต่รับเป็นผู้ป่วยประเภทผู้ป่วยใน

การอภิปรายผล

ในการศึกษาเรื่องพัฒนาระบบบริการแบบ Fast Track ของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบบริการแบบ Fast Track ของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด และศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานด้านการรักษาพยาบาลในรูปแบบบริการทางช่องทางด่วน (Fast track) ในหอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น ซึ่งผลการวิจัยพบว่าระยะเวลาในการให้บริการ สูงสุด 8 ชั่วโมงต่ำสุด 3 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยระยะเวลาการให้บริการจำนวน 5.55 ชั่วโมง ซึ่งเดิมใช้เวลานาน 10.9 ชั่วโมง (จากข้อมูลการศึกษาการบริหารเวลาในการทำกิจกรรมการพยาบาลและต้นทุนกิจกรรมการพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่รักษาด้วยเคมีบำบัด หอผู้ป่วยพิเศษสิรินธร โรงพยาบาลขอนแก่น ปีงบประมาณ 2555 พบว่า การบริหารเวลาด้านการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่รักษาด้วยเคมีบำบัด รวม 10.9 ชั่วโมงต่อราย) การพัฒนาระบบบริการแบบ Fast Track จึงสามารถลดระยะเวลารอคอยในการเข้ารับบริการได้ ลดขั้นตอนในการให้บริการ ลดช่องว่างของระบบบริการ ตลอดจนเป็นการบูรณาการในการให้การดูแลผู้ป่วยแบบสหสาขาวิชาชีพ ผู้ป่วยมีความพึงพอใจมากที่สุดถึงร้อยละ 90 ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีกับผู้ป่วยและทีมสุขภาพ ซึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานของ HA ความพึงพอใจควรอยู่ในระดับสูงมากกว่าร้อยละ 80 เนื่องจากพยาบาลได้ปฏิบัติตามการบริหารยาเคมีบำบัดที่ต้องครบทุกขั้นตอน ส่งผลให้คุณภาพการพยาบาลดีขึ้น สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดบริการพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัดของสำนักงานการพยาบาล กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข¹⁰ ด้านผลลัพธ์ด้านผู้ป่วยไม่พบการรั่วซึมของยาเคมีบำบัด ผู้ป่วยส่วนใหญ่ร้อยละ 90.3 มีค่าจำนวนเม็ดเลือดขาวที่สมบูรณ์มากกว่า 1,500 neutrophils/mcL และไม่มีอาการติดเชื้อในร่างกายซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาประสิทธิผลของการพัฒนาระบบการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี หลังการนำแนวปฏิบัติการบริหารยาเคมีบำบัด ก็ยังพบว่ามีการรั่วซึมของยาเคมีบำบัด ค่าจำนวนเม็ดเลือดขาวที่ไม่สมบูรณ์

และการติดเชื้อในร่างกายเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ขึ้นกับลักษณะของเส้นเลือดของผู้ป่วยเอง ชนิดและปริมาณยาเคมี

ข้อเสนอแนะ

1. การใช้รูปแบบการบริการช่องทางด่วน (Fast Track) สำหรับผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ควรนำมาขยายผลใช้ในผู้ป่วยโรคมะเร็งอื่นๆ ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการบริการการให้ยาเคมีบำบัด
2. จัดทำคู่มือแนะนำแนวทางระบบบริการช่องทางด่วน ไปทดลองใช้ในหอผู้ป่วยพิเศษ อื่น ๆ ในผู้ป่วยมะเร็ง เพราะการนำแนวทางการให้บริการแบบช่องทางด่วน (Fast Track) ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต้องเข้าใจถึงหลักการและกระบวนการ ในการให้บริการ การประเมินผล การเอาใจใส่ในระบบบริการเป็นอย่างดี
3. เก็บข้อมูลพื้นฐานของผู้ป่วยเพื่อบันทึกไว้เป็นหลักฐานอันเป็นประโยชน์ต่อการทบทวน การเฝ้าติดตาม การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการนำแนวทางการบริการแบบช่องทางด่วนไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ นพ.วีระพันธ์ สุพรรณไชยมาตย์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลขอนแก่น นางสุนิตย์โพธิ์จันทร์ หัวหน้าพยาบาล กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาลนางลดาศรณารักษ์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลด้านห้องพิเศษ คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ดร.จงกลณี จันทร์ศิริ หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้และวิจัยทางการพยาบาล ทันตแพทย์สุวิทย์ ศุภวิโรจน์เลิศ ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลสิรินธร

เอกสารอ้างอิง

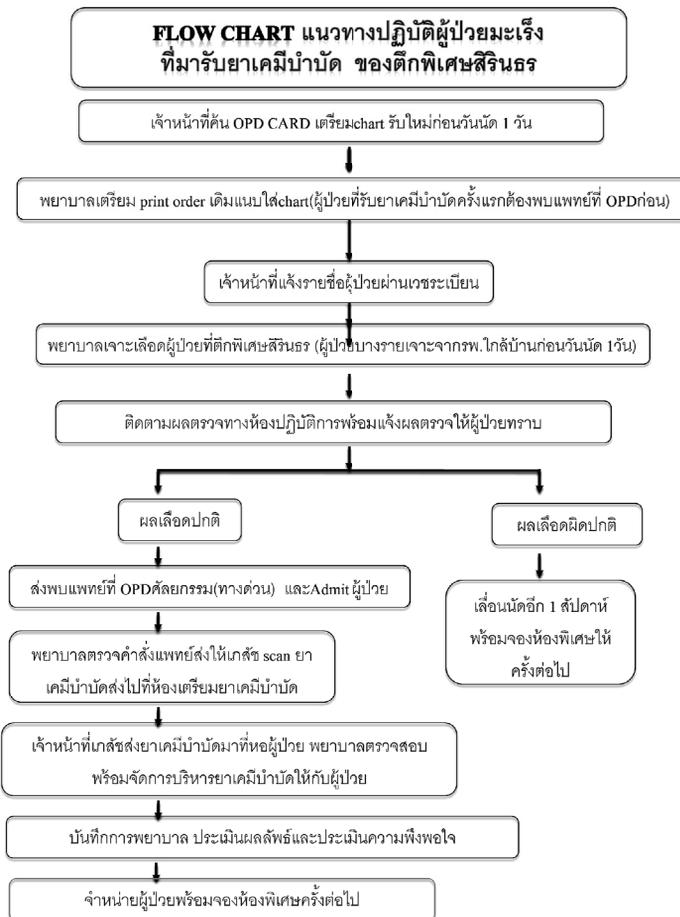
1. งานเวชสถิติโรงพยาบาลขอนแก่น. ขอนแก่น: โรงพยาบาลขอนแก่น; 2553.
2. เขवालัักษณ์ อโณทยานนท์. ผลของการใช้ระบบพยาบาลเจ้าของไข้ต่อความพึงพอใจในงานของพยาบาล ความพึงพอใจและความรู้ในการดูแลตนเองของผู้ป่วยศัลยกรรม. [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2543.
3. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. การเตรียมตัวอย่างและการรายงานทางพยาธิวิทยาในโรค

มะเร็งเต้านม. นนทบุรี: กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข; 2548.

4. Cancer Unit Khon Kaen Thailand; Khon Kaen University, Faculty of Medicine. Tumor Registry: Statistic Report; 2009.
5. สุมิตรา ทองประเสริฐ. การรักษาโรคมะเร็งด้วยยาเคมีบำบัด. เชียงใหม่: ธนบรรณการพิมพ์; 2536.
6. Cawley MM. Recently advance in chemotherapy: administration and nursing implication. Nursing Clinics of North America 1990; 25(2): 31-35.
7. Niyompruksa A, Thuajronpath S, Rounsri W. The Effectireness of Nursing System Development in Patients with Breast cancer Receiving

- Chemotherapy in Nopparatrajathanee Hospital. Journal of Nurese' Association of Thailand, North-Eastern Division 2013; 31 (2): 54-64.
8. Donabedian A. The quality of care How can it be assessed?. JAMA 1988; 260(12): 1743-1748.
9. รัชณี ไตรยะวงศ์. โครงการการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยหลังได้รับยาระดับความรู้สึกในห้องพักฟื้น โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา [การศึกษา ค้นคว้าอิสระ]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2550.
10. Department of Medical Services. Statistical report.[cited 2012 March 22]. Available from: <http://www.dms.moph.go.th>

Fast Track System Development for Breast Cancer's Patient at Sirintorn Private Ward, Khon Kaen Hospital

Supipat Prayalor M.N.S.*

Mali Pimpila M.N.S.**

Yaowaret Khammanat M.S.W.***

Abstract

Fast Track System Development for Breast Cancer patients is an R&D research, the objective was to develop the fast-track service for breast cancer patients and to study the result of fast track healthcare working in Sirintorn private ward of Khon Kaen Hospital in order to apply the model of Fast Track service to breast cancer patients receiving chemo therapy and other groups in the Hospital. The research was conducted in October 2010 to April 2012, included 31 cases. Data-collecting method : 1) Questionnaire of patient and relative satisfaction in terms of healthcare service which consisted of four aspects: art of taking care, quality of caring techniques and physical environment, caring preparedness and continuity, and caring effectiveness or outcome. 2) The interview form of social caring follow-up of social welfares. 3) Fast Track system guideline brainstormed by nurses and doctors. Besides that, the content validity was checked by 5 experts, the content-validity index was 92. And also the Indepht-Interview and questionnaire was analyzed by descriptive statistic included frequency, percentage, average standard deviation.

The research showed that the subjects were in age of 41-50 ($\bar{X}= 49.5$), most of them(48.4%) were graduated with a bachelor's degree or higher, most of them(38.7%), work as bureaucrat and enterprise, and the average length of stay (LOS) was 1 day, equaled to 29.0%. The research also showed that the service duration average is 5.55 hours which used to be 10.9 hours, this indicated that fast track service can save the service time. Outcomes of patients had not extravasation. Most of patient more than 90.3% had Neutrophils count > 1,500 Neutrophils /mL and also no infection. In a conclusion, The effectiveness based on every aspect was in the level of very satisfying to the best.

The research indicated that the fast track service can make multidisciplinary personnel understand an integrating thinking which could lead to learning by doing. Therefore, they would realize that there were numerous of complicated factors affecting on mental health and patient empowering on the basis of individual, family and community. In a nutshell, human development could lead to sustainable system development.

Keywords: Fast Track of Services System, patients with breast cancer, chemotherapy

*Registered Nurse, Khon Kaen Hospital

** Registered Nurse, Khon Kaen Hospital

***Medical Social Worker, Khon Kaen Hospital